

RINF1200 – Opphavsrett og beslektede rettigheter

Høsten 2005

Eksamensoppgavene er gitt i en litt annen form enn kandidatene fikk forrige semester. Denne formen er avpasset i forhold til de forutsetninger til kandidater uten juridisk bakgrunn. I den praktiske oppgaven besvares spørsmålene på vanlig måte. Den teoretiske oppgaven skal besvares med et kort essay. Kontrollspørsmålene besvares med en linje eller to.

I

Praktisk oppgave

Tine Bottolfsen (blant venner kalt "Bøtta") har utdannet seg i medievitenskap ved Universitet i Bergen. Etter endt utdanning blir hun ansatt som lektor ved Høgskolen i Folda (HIF). Det inngås ikke noen egentlig arbeidsavtale, hun får bare et brev fra HIF hvor det står:

"Tine Bottolfsen er ansatt som høgskolelektor i lønnstrinn 70 med tiltredelse per 1. januar 2004. Hun har en undervisningsplikt på 120 timer i semesteret. Utover dette har hun plikt til å påta seg administrative oppgaver etter anvisning fra ledelsen ved HIF. Stillingen forutsetter forskning. Ellers gjelder betingelsene i avtalen mellom HIF og Lærerforeningen, vedlagt denne avtalen."

Vedlegget inneholdt lønnstabeller, avtale om arbeidstid, ferie osv felles for alle lærere.

"Bøtta" fikk ansvar for undervisning i litteratur- og teatervitenskap. "Bøtta" synes at undervisningsopplegget var nokså gammelmodig, bl a var det ingen omtale om nye media. I løpet av 2004 skrev hun derfor en bok hun kalte Medier i en brytningstid, hvor hun særlig bygget på forelesningsnotater og PowerPoint-presentasjoner fra sin studietid i Bergen. Spesielt bygget hun på forelesningsrekken og materialet til førsteamanuensis Hermann Frille.

Hun inngikk avtale med Høgskoleforlaget om utgivelsen av boken. Samtidig presenterte hun den for ledelsen ved HIF. Forslaget til fornyelse av undervisningen vakte stor begeistring, og ledelsen takket henne for boken.

HIF hevdet imidlertid at boken ikke var noe åndsverk, og at hun derfor ikke hadde noen rettigheter til den. Høgskolen mente også at hvis boken var et åndsverk, så var det høgskolen som hadde rettighetene til boken, ettersom hun hadde skrevet denne som ansatt ved høgskolen. Det var på det rene at "Bøtta" hadde skrevet store deler av boken i den del av arbeidstiden hun ikke hadde vært opptatt med undervisning eller administrasjon. Hun hadde imidlertid også tatt fritiden til hjelp.

Førsteamanuensis Hermann Frille fikk høre om boken, og fikk oversendt et eksemplar av manuskriptet. Han mente at den krenket hans opphavsrett. Riktignok hadde "Bøtta" skrevet fremstillingen med sine egne ord, men disposisjonen fulgte den Hermann Frille hadde utviklet for sine forelesninger i Bergen. Det var også flere eksempler som var de samme som de han hadde benyttet, f eks eksempler bygget på utnyttelsen av bøkene til Edgar Rice Burroughs om eventyrskikkelsen Tarzan.

Konflikten ble omtalt i lokalpressen, og det kom også notiser i et par av de større dagsavisene. På dette grunnlag ble "Bøtta" kontaktet av fotografen Rune Rasch. Han hadde tatt et eksteriørbilde fra kinoen Paleet i Bergen 1953, som viste en kø av mennesker foran kinoene hvor det på store plakater ble annonsert for filmen som ble fremført, Tarzan og vikingeskatten. Han hadde tillatt at Hermann Frille brukte dette bilde i forbindelse med sine forelesninger, og "Bøtta" hadde hentet det fra en PowerPoint-presentasjon som Hermann Frille hadde lastet opp til semestersidene til det kurset hun hadde fulgt i Bergen. Rune Rasch mente at "Bøtta" ikke kunne bruke fotografiet uten hans samtykke, og krevde et vederlag på 2500 kr for å gi et slikt samtykke.

1. Er Medier i en brytningstid et åndsverk?
2. Kan Høgskolen i Folda kreve rettighetene til boken, eller er det Tine Bottolfsen som har rettighetene?
3. Er Medier i en brytningstid en krenkelse av Hermann Friles forelesninger og forelesningsmateriale?
4. Trenger Tine Bottolfsen samtykke fra Rune Rasch for i boken å bruke fotografiet fra Paleet i Bergen?

Alle spørsmål skal besvares.

II

Teoretisk oppgave

Angi kort begrunnelsen for at opphavsmannen er gitt en enerett til å utnytte et åndsverk, jfr åndsverkloven § 2.

III

Kontrollspørsmål

Svar kort på følgende spørsmål:

1. Hva er forskjellen på et åndsverk og en prestasjon av en utøvende kunstner.
2. Kan man fremstille eksemplar av et datamaskinprogram i maskinlesbar form til privat bruk?
3. Kan man fjerne sperren på en kompaktplate (CD) slik at den også kan spilles på avspilleren i bilen?
Angi den bestemmelse i åndsverkloven som regulerer forholdet.
4. Er en fotballkamp et åndsverk? Grunngi kort svaret.